

SDP:n Joensuun valtuustoryhmän ja Joensuun Vihreä valtuustoryhmän valtuustoaloitteet maksuttomasta toisen asteen koulutuksesta

KV 29.04.2024 § 30

SDP:n Joensuun valtuustoryhmä jätti 29.4.2024 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttamisen torjunnasta.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KV 29.04.2024 § 31

Joensuun Vihreä valtuustoryhmä jätti 29.4.2024 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen maksuttoman toisen asteen säilyttämisestä Joensuussa.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KAKOLK 22.10.2024 § 77

SDP:n Joensuun valtuustoryhmä ja Joensuun Vihreä valtuustoryhmä jättivät kaupunginvaltuuston kokouksessa 29.4.2024 samansisältöiset aloitteet. Koska aloitteiden sisältö on samankaltainen, vastataan kumpaankin aloitteeseen tällä yhdellä vastauksella.

Suomen hallitus esitti kehysriihen yhteydessä huhtikuussa 2024, että maksuton toisen asteen koulutus rajattaisiin koskemaan opiskelijoita ainoastaan sen vuoden loppuun saakka, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Tämä aiheuttaisi sen, että toinen aste muuttuisi maksulliseksi mm. oppimateriaalien ja ylioppilastutkintomaksujen osalta opintojen loppuvaiheessa. Esityksissä tuotiin esille huoli muutoksen negatiivisista vaikutuksista toisen asteen opiskelijoille ja myös hallinnolle hallintotaakan kasvamisen muodossa.

Vastaus valtuustoaloitteisiin

Valtionvarainministeriön talousarvioesityksessä 2025 luovuttiin kehysriihessä päätetystä maksuttoman toisen asteen rajaamisesta sen vuoden loppuun, jona opiskelija täyttää 18 vuotta. Koska hallitus luopui esityksestä, ei kaupungin tarvitse tarkastella vaihtoehtoja, kuinka valtuustoesitykset olisi voitu kaupungin toimesta toteuttaa. Tässä yhteydessä voidaan todeta, että valtuustoesityksissä esitetty toisen asteen maksuttomuus olisi ollut yhdenvertaisuuden nimissä haastavaa tarkastella, koska lukiot ovat kaupungin omaa toimintaa ja ammatillinen koulutus on kuntayhtymä Riverian järjestämää. Ammatillisen koulutuksen osalta kaupungin vaikutusmahdollisuudet asiaan olisivat olleet rajalliset.

Valmistelija: sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Sivistys- ja hyvinvointijohtajan päätösehdotus:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää

antaa edellä olevan vastauksena SDP:n Joensuun valtuustoryhmän ja Joensuun Vihreä valtuustoryhmän valtuustoaloitteisiin maksuttomasta toisen asteen koulutuksesta Joensuussa.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

antaa edellä olevan vastauksena SDP:n Joensuun valtuustoryhmän ja Joensuun Vihreä valtuustoryhmän valtuustoaloitteisiin ja todeta aloitteet loppuun käsitellyiksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Ehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

antaa edellä olevan vastauksena SDP:n Joensuun valtuustoryhmän ja Joensuun Vihreä valtuustoryhmän valtuustoaloitteisiin ja todeta aloitteet loppuun käsitellyiksi.

Päätös:

Hyväksyttiin keskustelutta yksimielisesti

SDP Joensuun valtuustoryhmä
Valtuustoaloite

Joensuun kaupungin torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen

Orpon hallitus päätti huhtikuun 2024 kehysriihessä useista merkittävistä suomalaisen hyvinvointivaltion heikennyksistä. Erytisen haitallinen leikkaus on koulutuksen järjestäjäkin koskettava päätös rajoittaa toisen asteen opiskelijoiden maksuttomia oppimateriaaleja ja ylioppilastutkintomaksuja sen vuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta.

Maan hallituksen päätös romuttaa maksuttoman ja yhdenvertaisen mahdollisuuden suorittaa toisen asteen koulutus. Toimenpiteellä tavoitellaan vain 12 miljoonan euron vuosittaista säästöä valtakunnallisesti, mutta toteutuessaan se lisää nuorten ja perheiden eriarvoisuutta. Vuoden 2022 Lukiolaisbarometrin mukaan maksuttomien oppimateriaalien tarjoaminen on lisännyt lukiokoulutukseen hakeutumista erityisesti niiden opiskelijoiden kohdalla, joiden vanhemmista kumpikaan ei ole korkeakoulutettu, vähintään toinen vanhemmista on työtön tai joiden äidinkieli ei ole suomi. Toiseen asteen tutkinnon suorittamisella on myös selvä vaikutus myöhempään sijoittumiseen työmarkkinoille. Hallituksen esitys kohdistuu siis nimenomaisesti jo valmiiksi heikommassa asemassa oleviin nuoriin ja perheisiin lisäten eriarvoisuutta kaikkialla Suomessa. Päätetyllä koulutusleikkauksella saavutettaisiin vain minimaalista julkisen talouden säästöä ja se lisäisi nuorten eriarvoisuutta sekä kaventaisi vähintään osan nuorista tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Lisäksi säästö on Joensuun näkökulmasta toteuttamiskelvoton. Esimerkiksi oppikirjojen, erilaisten opetusvälineiden ja tietokoneiden kerääminen pois opiskelijoilta sekä e-kirjalisenssien katkaiseminen kesken abiturienttivuotta tai opintojen loppurutistusta on arkijärjen vastaista ja erittäin haastavaa toteuttaa. Se myös lisäisi jo entisestään kuormittuneen opetushenkilöstön työkuormaa. Pahimmassa tapauksessa oppimateriaalien maksullisuudella olisi myös vaikutusta opinnoissa menestymiseen ja tutkinnon valmistumiseen. Vaihtoehtoisesti lukuisten pienten laskujen ym. maksujen laskuttaminen nuorilta opiskelijoilta aiheuttaa lisää hallintotaakkaa sekä -kuluja kunnille.

SDP Joensuun valtuustoryhmä esittää, että:

Joensuun kaupungin edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa yllä mainituilla perusteilla

ja

Joensuun kaupunki päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkailleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppimateriaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.

Joensuussa 29.4.2024

Eila Heinonen, puheenjohtaja

Anni Torni, sihteeri

Ryhmäaloite maksuttoman toisen asteen säilyttämiseksi Joensuussa

Eduskunnan kehysriihessä tehtiin esitys maksuttoman toisen asteen rajaamisesta sen vuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Tämä romuttaisi nykyisen maksuttoman toisen asteen mallin, ennen kuin yksikään sen piirissä aloittanut opiskelija ehtii valmistua esimerkiksi ylioppilaaksi.

Päätös tarkoittaisi sitä, että muun muassa oppimateriaalien, ylioppilaskokeiden ja ammatillisen puolen työvälineiden hinta voi siirtyä nuoren itsensä maksettavaksi kesken opintojen. Monimutkaisuuden lisäksi malli on eriarvoistava: oppimateriaaleista koituvat lisäkulut osuvat erityisesti niihin nuoriin ja perheisiin, joihin myös asumistuen ja muun sosiaaliturvan leikkaukset ovat jo kohtuuttomasti osuneet.

Maksuttomien oppimateriaalien muuttuminen maksullisiksi kesken opintojen on hyvin vaikea toteuttaa käytännössä, kun suuri osa opiskelumateriaaleista on sähköisiä ja esimerkiksi ylioppilaskirjoituksiin lukiessaan 18 vuotta täyttäneen pitäisi pystyä käyttämään niitä materiaaleja, jotka hän on edellisinä lukuvuosina maksutta saanut.

Riskinä on myös, että maksullisuuden alkaessa opinnot keskeytetään erityisen herkässä ikävaiheessa toisen asteen ollessa kesken. Tämä ei palvele tavoitetta nostaa Suomen koulutustasoa, eikä etenkään vähennä nuorten syrjäytymisriskiä, pahoinvointia tai mielenterveyskriisiä.

Joensuun vihreä valtuustoryhmä esittää, että Joensuu säilyttää toisen asteen maksuttomana nykyisen mallin mukaisesti toisen asteen tutkinnon suorittamisen loppuun asti tai sen kalenterivuoden loppuun asti, kun opiskelija täyttää 20 vuotta.

Joensuussa 29.4.2024

Joensuun vihreä valtuustoryhmä